

**Ю. С. Серпенінова, канд. екон. наук,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”**

ПІДТРИМКА ЛІКВІДНОСТІ ФОНДОВОГО РИНКУ ЗА ДОПОМОГОЮ ОПЕРАЦІЙ РЕПО

Операції РЕПО є однією зі специфічних форм кредиту, що передбачає використання цінних паперів у якості застави, або надання цінних паперів у позику. Відмінністю операцій РЕПО від інших видів кредитування є те, що одночасно з передачею цінних паперів відбувається передача права власності на данні цінні папери до покупця.

У положенні про порядок здійснення Національним банком України з банками операцій РЕПО (затверджене постановою Правління НБУ від 29.05.2001 № 204) надається таке визначення операцій: РЕПО – це операція з цінними паперами, що складається з двох частин, і для здійснення якої укладається договір між учасниками ринку про продаж/ купівлю державних цінних паперів на певний строк із зобов'язанням зворотного їх продажу/купівлі у визначений строк за обумовлену договором ціну.

Зобов'язання викупити цінні папери значно підвищує їх ліквідність, що робить операції РЕПО одним з основних фінансових інструментів, що дозволяють підвищити загальну ліквідність ринку цінних паперів. Активізація операцій РЕПО також сприяє підвищенню інтересу інвесторів до фондового ринку, адже дозволяє зменшити ризиковість і надає можливість отримувати визначений розмір прибутку.

Таким чином, операції РЕПО дають змогу суттєво підвищити ринкову ліквідність, адже, з одного боку, зберігається достатня ліквідність брокера, а з іншого – інвестор захищений від того, що надані у забезпечення цінні папери не будуть викуплені. Отже, інвестори зацікавлені працювати на фондовому ринку, а ліквідність брокерів у сукупності формує ліквідність фондового ринку в цілому.

Незважаючи на зазначені переваги, існує чимало проблем, що спричиняють гальмування розвитку операцій РЕПО:

- недосконалість нормативно-законодавчого регулювання операцій РЕПО;
- складність визначення справедливої біржової ціни через відсутність єдиних регламентованих вимог до розрахунку біржового курсу;
- недостатній розвиток біржового ринку порівняно з позабіржовим;
- складність визначення достовірності даних щодо надійності та ліквідності цінних паперів, що можуть бути використані у якості забезпечення за договорами РЕПО;
- оподаткування професійних учасників фондового ринку;
- відсутність уніфікованих вимог до оформлення та обліку операцій РЕПО.

Зазначимо також, що на сьогодні лістинговими умовами акцентується увага на фінансових показниках емітента цінних паперів, а не на зацікавленості учасників ринку до емітента, що виражається у кількості заявок і укладених біржових угод. Це також ставить під сумнів справедливість оцінки

ліквідності та надійності цінних паперів, що можуть бути використані у якості забезпечення для операцій РЕПО.

Активізації договорів РЕПО на вітчизняному фондовому ринку повинно передувати створення відповідної законодавчо-нормативної бази, яка б урегульовувала зазначені проблемні питання, а також визначала чіткі критерії, яким повинні відповідати цінні папери, надані у якості застави.

Таким чином, операції РЕПО можна розглядати не лише як особливу форму кредиту, але як один з найбільш ефективних фінансових інструментів, що дозволяють підтримувати ліквідність фондового ринку.

Серпенінова, Ю.С. Підтримка ліквідності фондового ринку за допомогою операцій РЕПО [Текст] / Ю.С. Серпенінова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (8-9 листопада 2012 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2012. – С. 187-188.